

LA CIUTADELLA DE ROSES I LA «GUERRA GRAN» 1793-1795

Montserrat del Pozo Ferrer - A.E.A.C. Barcelona

Sommaire

La base du travail, c'est le plan original de la «Citadelle de Risas» (Catalogne) 1791, fer par ordre du Roi, pour ordonner le petit village appelé Raval hors des murs de la forteresse pour ne pas déranger sa visibilité. S'accompagne d'un «dossier» de lettres authentiques entre Rosas et Madrid. Ça arrive au début de la guerre 1793-95 connue comme «La Gerra Gran» à cause de ce que sont les catalans et aussi les vasques qui n'ont souffert à cause de la proximité de la France.

C'est la révolution française, la «Convention», qui déclara la guerre à l'Espagne à cause du parenté du Roi espagnol avec le Roi de France guillotiné. Les espagnols avaient l'espoir de reprendre le Roussillon perdu au «Tratado de los Pirineos» 1655. Et les français d'annexer la Catalogne à la France. Les opérations dépendaient de la politique révolutionnaire française, et des généraux espagnols successifs. D'après trois ans, au combat de «Montroig», 1794 le général Dogomier est mort au même temps que l'espagnol comte de la Unión. C'est, finalement le «Tratado de San Ildefonso» qui finit la guerre.

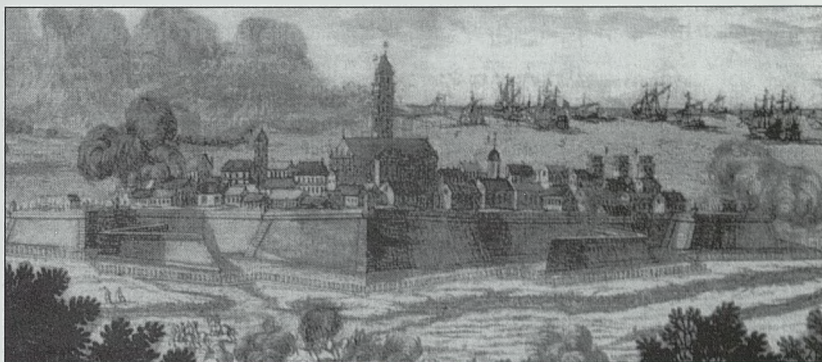
PLÀNOL

A la biblioteca de la casa Ferrer Noguer de Besalú s'hi troba un interessant plànol de Roses fet l'any 1791 on s'indiquen les normes de la seva zona urbana. És a dir, el desplaçament de les cases de forma que no interfereixin la visibilitat de les defenses d'aquella «plaça»¹

S'entén que es tracta d'un plànol amb finalitat d'estratègia militar que va ser aprovat per S. M. El Rei Carles IV el 23 de febrer de l'any 1791, tot modificant el fet l'any 1788. El plànol és còpia de l'original de 0'46X0'67 mts. en color i amidat en «vares». Abasta des de la Ciutadella fins al castell de la Trinitat. S'acompanya d'una àmplia explicació i és firmat a Barcelona el 22 de gener de 1792 per Antoni López Sopena. Segueix una altra firma certificant que és còpia de l'original.

Tot aquest text presenta excepcional interès, no solsament com a tema militar sinó també per l'expansió urbanística del moment, ja que l'exterior de la Ciutadella es coneixia llavors com a «Raval», és a dir, una Vila encara no ben estructurada. El fet de considerar convenient d'edificar-hi una capella mostra que els seus habitants eren ja nombrosos. Al plànol s'acompanya un dossier de correspondència per la qual sabem que la seva normativa fou rebuda amb reserves i el propi Dr. Mossen Josep Darder, Vicari perpetu de Roses en data 28-XII-1791 s'adreça al Capità General de Catalunya, Comte de Lacy i li diu:

"Sin duda tendrá presente V.E. que el año 1789 en esta Villa, se mandaron derribar siete casas cuya ejecución había mandado suspender la piedad de nuestro Monarca; pero llegó la noticia al tiempo en que estaban demolidas: Ahora los infelices dueños de aquellas dicen que ha oído rumores de que han oído algunas voces confusas de que S.M. (que Dios guarde) informado de no haber tenido efecto su piedad se había digno librar alguna suma que se les repartiese; como por mas diligencias que habían

Plànol de Roses de l'autor francès Beaulieu

practicado no han podido indagar la verdad, han venido por último a suplicarme que les dirigiese; y no hallo otro medio de consolarles que suplicar a V.E. tenga la bondad de informarme de la verdad a fin, o bien de desimpresionarles, o de lograrles aquel alivio. Así lo espero de la notoria piedad de V.E. Dios guarde a V.E.. Rosas (a la data esmentada). Es tracta de la carta original i mostra clarament com l'afer del plànol anterior és manté en la normativa del nou, és a dir del original que ens ocupa, de l'any 1791.

En resposta, el Comte de Lacy s'adreça a Mossen Darder en 31-XII-1791 dient que el Rei autoritza de construir al Raval, però no és concedirà ajut econòmic als propietaris afectats. (és esborral·la de l'original).

Altra carta del Ministre Comte de Campo Alange del 22-XI-1791 per la qual comunica el determini del Rei de no indemnitzar als afectats per les set cases enderrocades, tot i que autoritza a construir-ne de noves segons que marca el plànol «adjunto», és a dir, el de 1791. (és original)

Altra carta del Capità General de Catalunya, Comte de Lacy adreçada al D. Antoni Lopez Sopena, enginyer director, ordenat que faci tres còpies del plànol original destinades, respectivament a l'Ajuntament de Roses, a la secretaria de Capitania General de Catalunya i una tercera que resti a la direcció d'enginyers. (és esborral·la de l'original)

(1).- Fa uns cent anys que aquest plànol es troba a l'esmentada biblioteca i per tant no pot ésser una fotocòpia